

De implementatie van de vierde en vijfde anti-witwasrichtlijn

J.M. van Poelgeest

1 Inleiding

De vierde anti-witwasrichtlijn¹ (hierna: de Anti-witwasrichtlijn) is in werking getreden. Deze richtlijn diende uiterlijk 26 juni 2017 te zijn geïmplementeerd. De Anti-witwasrichtlijn hangt samen met de verordening betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie.² Er is een voorstel gepubliceerd voor de vijfde anti-witwasrichtlijn.³ Deze richtlijn wijzigt de Anti-witwasrichtlijn. Gebleken is dat het witwassen van geld en terrorismefinanciering aanzienlijke problemen blijven. Met de vierde en vijfde richtlijn is beoogd de (Europese) regels ter voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme strenger te maken. In verband met de implementatie van de Anti-witwasrichtlijn en om uitvoering te geven aan de verordening wijzigt onder meer de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft).

In dit artikel wordt bekeken wat de belangrijkste wijzigingen zijn als gevolg van de Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn en de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden. Hierbij wordt beoordeeld wat de impact van de wijzigingen kan zijn voor de instellingen die onder het bereik van de Wwft vallen, en wat deze instellingen dienen te doen in verband met de wijzigingen van de wetgeving.⁴

Hierbij zal ik eerst ingaan op de uitbreiding van het toepassingsbereik van de regelgeving. Vervolgens bespreek ik de additionele, althans gewijzigde verplichtingen die voor de instellingen gelden door de wijzigingen in de regelgeving, waarbij ik in zal gaan op (1) het gewijzigde beleid dat instellingen nodig (zullen) hebben, waaronder de bijbehorende aanvullende maatregelen die moeten worden genomen, en (2) de wijzigingen in het risicogebaseerde cliëntenonderzoek dat

1 Richtlijn 2015/849 en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie.

2 Verordening 2015/847.

3 COM/2016/450.

4 Kamerstukken II 2017/18, 34808, 2 en www.internetconsultatie.nl/implementatiewet-registratieuiteindelijkbelanghebbenden/details. Ten tijde van het afronden van dit artikel is het wetsvoorstel voor de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden nog niet ingediend bij de Tweede Kamer. Zie over de vierde anti-witwasrichtlijn (onder meer) ook S.R. van Breukelen & M.L. Louisse, 'Risicomanagement en cliëntenonderzoek na implementatie 4e Anti-witwasrichtlijn', Tijdschrift voor Sanctierecht & Onderneming 2016, p. 222-230, R.J. de Doelder & M. Elmas, 'De Vierde Anti-witwasrichtlijn', in: Jaarboek compliance 2016, Zeist: Kerckebosch 2016, p. 223-238 en R.J. de Doelder & A.K.S. van der Vliet, 'De vierde anti-witwasrichtlijn aangepast. Een nieuwe koppeling tussen het bestrijden van witwassen en het voorkomen van belastingontduiking?', Tijdschrift voor Sanctierecht & Onderneming 2016, p. 211-221.

moet worden verricht door instellingen. Hierbij zal ik vervolgens specifiek de wijzigingen met betrekking tot het vereenvoudigde en verscherpte cliëntenonderzoek, de uiteindelijk belanghebbende(n) (hierna: UBO) en de politiek prominente personen bespreken. Tevens komt aan de orde dat de maatregelen die kunnen worden genomen door toezichthouders wijzigen, en tot slot volgt een conclusie.

2 Toepassingsbereik

Belangrijk is dat met de implementatie van de Anti-witwasrichtlijn de reikwijdte van de Wwft wordt uitgebreid en dat er dus meer partijen kwalificeren als instelling, zodat er meer partijen zijn die zich aan de verplichtingen moeten houden die uit de Wwft volgen.⁵ De wijzigingen in het toepassingsbereik zijn de volgende:

– *Aanbieders van kansspelen*

Aanbieders van kansspelen vallen vanaf de implementatie ook onder de in de Wwft genoemde categorie instellingen indien en voor zover zij betalingen ontvangen van meer dan € 10.000 in contanten. Dat betekent bijvoorbeeld dat – naast de casino's – ook loterijen, aanbieders van sportwedenschappen, speelautomatenhallen en online kansspelaanbieders onder de Wwft vallen.⁶

Door partijen uit de kansspelsector is in de consultatiereacties naar voren gebracht dat bepaalde kansspelaanbieders zouden moeten worden vrijgesteld van de verplichtingen op grond van de Wwft. In dat verband is er een wettelijke grondslag om op basis van een adequate risicobeoordeling en constatering van een laag risico bepaalde aanbieders van kansspelen bij ministeriële regeling vrijstelling te kunnen verlenen van de verplichtingen op basis van de Wwft.⁷

– *Handelaren*

Daarnaast wordt de categorie Wwft-instellingen van 'grootwaardehandelaren' uitgebreid. Deze categorie ziet op personen die in goederen handelen en daarvoor betalingen in contant geld doen of ontvangen (kopers en verkopers) van € 10.000 of meer.⁸

– *Beheerders van beleggingsinstellingen*

Mooi is mijns inziens dat de verplichtingen die op basis van de Wwft gelden voor beleggingsinstellingen bij de beheerder worden gelegd op het moment dat er sprake is van een separate beheerder van een beleggingsinstelling.⁹ In de praktijk zal het de beheerder zijn die de verplichtingen uitvoert, zodat het

5 Voor een bespreking met betrekking tot de territoriale reikwijdte wordt verwezen naar N. Smeets & P.T.C. van Kampen, 'Territoriale of nationale werking van de Wwft-meldplicht? Hoofdstuk 7 – De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme', in: F.G.H. Kristen e.a. (red.), *Bijzonder strafrecht. Strafrechtelijke handhaving van sociaal-economisch en fiscaal recht in Nederland*, Den Haag: Boom Lemma uitgevers 2011, p. 143-178.

6 Zie ook: Kamerstukken II 2017/18, 34808, 3, p. 8 (MvT).

7 Wetsvoorstel: art. 1b Wwft.

8 Wetsvoorstel: art. 1a lid 4 sub h Wwft.

9 Wetsvoorstel: art. 1a lid 6 Wwft. Dit is hetzelfde systeem als in de Wft. Op grond van art. 1:13 lid 1 Wft is de beheerder van de beleggingsinstelling of icbe de normadressaat van de bepalingen in de Wft.

J.M. van Poelgeest

praktisch is als de verplichtingen op basis van de wet rechtstreeks bij de beheerder worden neergelegd.

– *Virtuele valuta*

Met de vijfde anti-witwasrichtlijn is voorgesteld om het toepassingsbereik uit te breiden tot virtuele valuta. Om de bevoegde autoriteiten in staat te stellen verdachte transacties met virtuele valuta te monitoren, is voorgesteld om de poortwachters die de toegang tot virtuele valuta controleren, en met name wisselplatforms en portemonneeanbieders, onder het toepassingsbereik van de richtlijn te brengen.¹⁰

– *Elektronisch geld*

De Anti-witwasrichtlijn zorgt voor een uitbreiding van het toepassingsbereik van de Wwft-regels met betrekking tot elektronisch geld. De vijfde anti-witwasrichtlijn resulteert in (1) de opheffing van anonimiteit/de vrijstelling van de verplichting tot cliëntenonderzoek bij het online gebruik van herlaadbare en niet-herlaadbare prepaidkaarten, en (2) een verlaging van de drempel voor cliëntenonderzoeksmaatregelen voor anonieme prepaidkaarten tot € 150 bij face-to-facegebruik.¹¹

De wijziging van het toepassingsbereik van de Wwft resulteert erin dat er meer partijen onder de verplichtingen vallen die voortvloeien uit de Wwft. Naast de uitbreiding van het toepassingsbereik is van belang dat de verplichtingen voor de instellingen die onder de Wwft vallen, gewijzigd worden. Deze instellingen zullen een gewijzigd beleid ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme moeten hebben en in dat kader dienen instellingen ook bepaalde aanvullende maatregelen te nemen, zoals in het hiernavolgende zal worden besproken.

3 Risicogebaseerd beleid ter voorkoming van witwassen en terrorisme

Instellingen moeten (net als onder de eerdere (Europese) anti-witwasregelgeving) een beleid ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme hebben. Als de instelling onderdeel is van een groep, moet zij de op het niveau van de groep geldende gedragslijnen en procedures op effectieve wijze toepassen, voor zover die voldoen aan de Wwft.¹²

Het beleid ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme moet door instellingen zijn afgestemd op de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden en de Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn. Daarnaast

10 COM/2016/450, p. 8. Zie hierover ook de beantwoording van de Kamervragen van de leden Leijten en Hijink over het bericht 'AFM waarschuwt voor cryptocurrencies als bitcoin en ether', september 2017, kenmerk 2017-0000168953.

11 COM/2016/450, p. 11.

12 Wetsvoorstel: art. 2f Wwft. Ook moet een instelling ervoor zorgen dat eventuele bijkantoren of (meerderheids)dochterondernemingen met een zetel buiten Nederland de gedragslijnen en procedures effectief toepassen. Zie in dit verband ook de Draft Joint Regulatory Technical Standards on the measures credit institutions and financial institutions shall take to mitigate the risk of money laundering and terrorist financing where a third country's law does not permit the application of group-wide policies and procedures.

hebben de European Banking Authority (de EBA) en de Joint Committee of European Supervisory Authorities (ESA) enkele richtsnoeren gepubliceerd die van belang kunnen zijn bij de invulling van het beleid ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme en het toezicht op dit beleid.

Belangrijke wijzigingen in dit verband zijn:

- 1 de verplichting om een verantwoordelijke, een compliancefunctie en een auditfunctie aan te wijzen;
- 2 de introductie van de verplichting om een risicobeoordeling te maken; en
- 3 de verplichting om te beschikken over gedragslijnen, procedures en maatregelen om de risico's te beperken en te beheren.

3.1 Aanwijzen verantwoordelijke, compliancefunctie en auditfunctie en centraal contactpunt

Er zijn drie nieuwe verplichtingen geïntroduceerd met de Anti-witwasrichtlijn, namelijk de verplichting om een verantwoordelijke, een compliancefunctie en een auditfunctie aan te wijzen. Daarnaast geldt alleen voor betaaldienstverleners en elektronischgeldinstellingen onder omstandigheden een verplichting om een centraal contactpunt voor de toezichthouder aan te wijzen.

Een instelling met twee of meer beleidsbepalers wijst een beleidsbepaler aan die verantwoordelijk is voor de naleving van de Wwft.¹³

Een instelling moet daarnaast – voor zover evenredig gelet op de aard en omvang van de instelling – een onafhankelijke en effectieve compliancefunctie aanwijzen.¹⁴ Dat kan betekenen dat voor een bepaalde instelling het inrichten van een compliancefunctie niet proportioneel is. Het kan ook betekenen dat er wel een compliancefunctie wordt ingericht, maar op een andere wijze dan bij grotere instellingen. De verplichting om een compliancefunctie in te richten geldt naar haar aard niet voor natuurlijke personen. De taak van de compliance officer is het toezien op de naleving van de wet- en regelgeving en van het (interne) beleid van de instelling. Daarnaast doet de compliance officer de eventuele meldingen bij de Financial Intelligence Unit (FIU).¹⁵

Als het evenredig is, wordt er ook een auditfunctie aangewezen. De persoon met de auditfunctie controleert de naleving van de wet- en regelgeving en de compliance officer.¹⁶

Nieuw is ook dat als een instelling, zijnde een betaaldienstverlener of elektronischgeldinstelling, hoofdkantoor heeft in een andere lidstaat met vestigingen (geen bijkantoren) in Nederland, een centraal contactpunt voor de toezichthouder moet worden aangewezen.¹⁷ In dit verband heeft ESA een document gepubliceerd met de criteria waarbij het aanwijzen van een centraal contactpunt passend is en wat de functies zijn van het centraal contactpunt: 'Final report on Joint draft regulatory technical standard on the criteria for determining the circum-

13 Wetsvoorstel: art. 2d Wwft.

14 Wetsvoorstel: art. 2d Wwft.

15 Wetsvoorstel: art. 2d lid 3 Wwft.

16 Wetsvoorstel: art. 2d lid 4 Wwft.

17 Wetsvoorstel: art. 2e Wwft in combinatie met art. 45 Richtlijn 2015/849.

J.M. van Poelgeest

stances in which the appointment of a central contact point pursuant to Article 45(9) of Directive (EU) 2015/849 is appropriate and the functions of the central contact point'. Uit het rapport volgt dat een centraal contactpunt mag worden gevraagd als (1) het aantal vestigingen tien of meer is, (2) het cumulatieve bedrag van het elektronisch geld, gedistribueerd of ontvangen, of het bedrag van de uitgevoerde betaaltransacties naar verwachting meer is dan € 3 miljoen per jaar dan wel de vorige jaren dit bedrag is overschreden, of (3) de informatie om vast te stellen of aan de criteria onder 1 en 2 is voldaan op verzoek niet tijdig is verstrekt.¹⁸

Indien een centraal contactpunt wordt aangewezen ten behoeve van de toezichthouder, komt op het centraal contactpunt onder meer de verplichting te rusten de naleving van de regels te bewerkstelligen en de toezichthouder desgevraagd van informatie en documentatie te voorzien.¹⁹

3.2 *Risicobeoordeling*

Gewijzigd is dat instellingen hun risico's op witwassen en financieren van terrorisme moeten vaststellen en beoordelen.²⁰ Hierbij moet rekening worden gehouden met de risicofactoren die verband houden met het type cliënt, product, dienst, transactie en leveringskanaal en met landen en geografische gebieden.²¹ Belangrijk is dat de instelling de resultaten van het vaststellen en beoordelen van de risico's moet vastleggen en actueel moet houden.²²

Bij het opstellen van de risicobeoordeling moeten de instellingen rekening houden met de op Europees en nationaal niveau vastgestelde identificatie en beoordeling van risico's. De Europese Commissie en de lidstaten zijn op basis van de Anti-witwasrichtlijn namelijk verplicht tot het opstellen van een (supra)nationale risicobeoordeling. Deze risicobeoordelingen worden ter beschikking gesteld aan de instellingen, zodat de instellingen hier rekening mee kunnen houden bij hun risicobeoordeling.²³ De Europese Commissie heeft hiervoor een rapport opgesteld 'Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de beoordeling van risico's op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering die van invloed zijn op de interne markt en verband houden met grensoverschrijdende

18 Final report on Joint draft regulatory technical standards on the criteria for determining the circumstances in which the appointment of a central contact point pursuant to Article 45(9) of Directive (EU) 2015/849 is appropriate and the functions of the central contact point, p. 11 (art. 3 gedelegeerde verordening).

19 Wetsvoorstel: art. 2e Wwft. Zie ook art. 4 gedelegeerde verordening bij het Final report on Joint draft regulatory technical standards on the criteria for determining the circumstances in which the appointment of a central contact point pursuant to Article 45(9) of Directive (EU) 2015/849 is appropriate and the functions of the central contact point.

20 Wetsvoorstel: art. 2b Wwft. Art. 8 Richtlijn 2015/849. Een en ander dient in verhouding te staan tot de aard en omvang van de instelling.

21 Wetsvoorstel: art. 2b lid 2 Wwft.

22 Op verzoek moeten de resultaten ook worden verstrekt aan de toezichthouder (art. 2b lid 3 Wwft van het wetsvoorstel).

23 Kamerstukken II 2017/18, 34808, 3, p. 43 (MvT).

activiteiten'.²⁴ De Commissie heeft een lijst opgesteld van veertig producten en diensten waarvan wordt aangenomen dat ze potentieel gevoelig zijn voor risico's op witwassen en terrorismefinanciering, die van invloed zijn op de interne markt. De door de instelling (vastgelegde) risicobeoordeling wordt vervolgens gebruikt voor het opstellen van gedragslijnen en procedures, die hierna zullen worden beschreven, ter beperking van de betreffende, geconstateerde risico's.

3.3 *Gedragslijnen, procedures en maatregelen*

Een instelling moet beschikken over gedragslijnen, procedures en maatregelen om de risico's te beperken en te beheersen. De gedragslijnen, procedures en maatregelen zijn evenredig aan de aard en omvang van de instelling. De dagelijksbeleidsbepalers dienen de gedragslijnen, procedures en maatregelen goed te keuren. Periodiek moet ook worden getoetst of de gedragslijnen, procedures en maatregelen nog goed functioneren en indien nodig moeten deze worden bijgesteld.²⁵ De gedragsregels, procedures en maatregelen moeten in ieder geval omvatten: model-*risicobeheerpraktijken*, *cliëntenonderzoek*, *rapportage*, *bewaring van bewijsstukken*, *interne controle*, *nalevingsbeheer* en *doorlichting van medewerkers*.²⁶

Instellingen zullen, gelet op het bovenstaande, het Wwft-beleid moeten aanpassen of moeten hebben aangepast en in dat verband aanvullende documentatie moeten opstellen en aanvullende maatregelen moeten nemen. Naast deze wijzigingen, zijn de wijzigingen in het (risicogebaseerde) cliëntenonderzoek zelf van belang. Deze wijzigingen zullen in het hiernavolgende worden besproken.

4 **Risicogebaseerd cliëntenonderzoek**

De huidige Wwft kent een risicogebaseerde benadering. Deze reeds bestaande risicogebaseerde benadering van de Wwft wordt nog meer benadrukt door de implementatie van de Anti-witwasrichtlijn. Instellingen die onder de Wwft vallen, dienen de risico's op witwassen en financieren van terrorisme die aan de dienstverlening zijn verbonden, te analyseren en te beoordelen. Het beleid en de procedures moeten worden afgestemd op de geïdentificeerde risico's. Het cliëntenonderzoek moet aantoonbaar zijn afgestemd op de risicogevoeligheid voor witwassen of financiering van terrorisme van het type cliënt, zakelijke relatie, product of transactie.²⁷

De betreffende instelling moet redelijke maatregelen nemen die in verhouding staan tot de aard en omvang van de instelling om de risico's op witwassen en financieren van terrorisme vast te stellen en te beoordelen. Dat betekent dat kleine instellingen die niet onder de Wet op het financieel toezicht (Wft) vallen

24 COM/2017/340.

25 Art. 2c Wwft.

26 Art. 8 Richtlijn 2015/849. De regels hebben ten minste betrekking op de naleving van de bepalingen in hoofdstuk 1, par. 1.2 en 1.3, hoofdstuk 2, hoofdstuk 3, par. 3.2, en hoofdstuk 5 Wwft.

27 Wetsvoorstel: art. 3 lid 8 en 9 Wwft. Hierbij moet rekening worden gehouden met de in bijlage I bij de Anti-witwasrichtlijn genoemde risicovariabelen.

J.M. van Poelgeest

– en daarmee uit dien hoofde niet al een cliëntenonderzoek moeten verrichten – minder vergaande maatregelen hoeven te nemen dan grotere organisaties die eraan gewend zijn om (al dan niet op basis van de Wft) uitgebreid cliëntenonderzoek te verrichten.

De ESA heeft richtsnoeren gepubliceerd waarin factoren zijn opgenomen die meegenomen moeten worden als risico's worden beoordeeld in verband met een zakelijke relatie of transactie. De bedoeling van de richtsnoeren is het bevorderen en ontwikkelen van het begrip bij instellingen en toezichthouders wat de risicogebaseerde benadering is en hoe die moet worden toegepast. Uit de richtsnoeren volgt ook dat de stappen die door instellingen moeten worden genomen om de cliënten te identificeren en de risico's te beoordelen proportioneel moeten zijn gelet op de aard en omvang van de instelling. Hierbij kan rekening worden gehouden met de producten of diensten die door de instelling worden aangeboden, de klanten en de transacties of dienstverleningskanalen, en of er geen, weinig of veel internationale activiteiten zijn. In de richtsnoeren is uitgewerkt waar instellingen onder meer rekening mee kunnen houden bij het beoordelen en beheersen van risico's. Een deel van de richtsnoeren geldt voor alle instellingen en een deel geldt specifiek voor bepaalde sectoren.²⁸

Zoals hierboven beschreven dient het cliëntenonderzoek meer risicogebaseerd plaats te vinden. Verder geldt nog steeds het uitgangspunt dat instellingen een cliëntenonderzoek moeten doen waarbij het basiscliëntenonderzoek in ieder geval risicogebaseerd dient te zijn met betrekking tot de maatregelen voor het identificeren van de cliënt, de UBO en vertegenwoordigers, de verificatie van de identiteit van de cliënt en de UBO en het vaststellen van de (beoogde) aard en het doel van de relatie. Een UBO is een natuurlijke persoon die de uiteindelijke eigenaar is van of zeggenschap heeft over een cliënt, dan wel de natuurlijke persoon voor wiens rekening een transactie of activiteit wordt verricht.²⁹ De UBO komt nader aan de orde in paragraaf 5.

In verband met het feit dat het cliëntenonderzoek kan worden afgestemd op de betreffende risico's, kan onder omstandigheden een vereenvoudigd cliëntenonderzoek plaatsvinden en onder bepaalde omstandigheden dient een verscherpt cliëntenonderzoek plaats te vinden. Dit was al het geval onder de eerdere Europese anti-witwasregelgeving, maar de omstandigheden en voorwaarden in dit verband zijn aangepast en dat betekent dat instellingen het cliëntenonderzoek hier ook op moeten aanpassen. Ook voor wat betreft de UBO en politiek prominente personen moeten bijzondere, gewijzigde maatregelen worden toegepast.

In het hiernavolgende worden de wijzigingen voor wat betreft het vereenvoudigd en verscherpt cliëntenonderzoek, de UBO en de politiek prominente personen nader uitgewerkt.

28 Final guidelines: Joint Guidelines under Articles 17 and 18(4) of Directive (EU)2015/849 on simplified and enhanced customer due diligence and the factors credit and financial institutions should consider when assessing the money laundering and terrorist financing risk associated with individual business relationships and occasional transactions.

29 Wetsvoorstel: art. 1 Wwft. In een AMvB wordt vermeld welke personen ten minste onder de definitie van de UBO vallen.

4.1 Vereenvoudigd en verscherpt cliëntenonderzoek

Instellingen die onder de Wwft vallen, moeten in staat zijn om aan te tonen dat de maatregelen die zij op basis van het cliëntenonderzoek hebben genomen, aansluiten op de risico's in verband met witwassen en financiering van terrorisme.³⁰

Uit de ESA-richtsnoeren volgt dat instellingen, in verband met het vaststellen van de risico's behorende bij de cliënten en uiteindelijk belanghebbenden, rekening moeten houden met de (bedrijfs-/professionele) activiteiten van de cliënt of uiteindelijk belanghebbende, de reputatie, de aard en het gedrag van de cliënt.³¹ In de ESA-richtsnoeren met betrekking tot vereenvoudigd en verscherpt cliëntenonderzoek is voor verschillende sectoren aangegeven welke specifieke risicofactoren van belang zijn en kunnen worden betrokken in de beoordeling van de risico's.³² De sectoren zijn: correspondentbanken, retailbanken, elektronischgeldinstellingen, dienstverleners voor geldtransfers, wealth management, trade finance providers, levensverzekeraars, beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsfondsen.

Bij een laag risico kan vereenvoudigd cliëntenonderzoek plaatsvinden en bij een hoog risico is een verscherpt cliëntenonderzoek verplicht.

- *Vereenvoudigd cliëntenonderzoek*

Uit art. 6 Wwft volgde dat een vereenvoudigd cliëntenonderzoek – altijd – mogelijk was voor bepaalde instellingen. Vanaf de implementatie van de Anti-witwasrichtlijn is er geen opsomming meer waarbij volstaan kan worden met een vereenvoudigd cliëntenonderzoek, omdat de Anti-witwasrichtlijn hiervoor geen ruimte meer geeft. Dat heeft tot gevolg dat steeds voordat een relatie wordt aangegaan of voordat een transactie wordt uitgevoerd, moet worden beoordeeld, aan de hand van de specifieke risico's, of een vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan plaatsvinden.

30 Art. 13 Richtlijn 2015/849 en ESA-richtsnoeren Joint Guidelines under Articles 17 and 18(4) of Directive (EU)2015/849 on simplified and enhanced customer due diligence and the factors credit and financial institutions should consider when assessing the money laundering and terrorist financing risk associated with individual business relationships and occasional transactions, p. 23.

31 ESA-richtsnoeren Joint Guidelines under Articles 17 and 18(4) of Directive (EU)2015/849 on simplified and enhanced customer due diligence and the factors credit and financial institutions should consider when assessing the money laundering and terrorist financing risk associated with individual business relationships and occasional transactions, p. 14.

32 ESA-richtsnoeren Joint Guidelines under Articles 17 and 18(4) of Directive (EU)2015/849 on simplified and enhanced customer due diligence and the factors credit and financial institutions should consider when assessing the money laundering and terrorist financing risk associated with individual business relationships and occasional transactions, p. 33-82.

J.M. van Poelgeest

Ook als er sprake is van een vereenvoudigd cliëntenonderzoek zal een onderzoek moeten plaatsvinden en dient de instelling redelijkerwijs comfortabel te zijn dat de beoordeling dat het risico laag is, gerechtvaardigd is.³³

De Anti-witwasrichtlijn geeft in bijlage II enkele factoren waarbij potentieel sprake is van een lager risico, welke factoren derhalve kunnen worden betrokken in de risicobeoordeling.³⁴ Het betreft (1) cliëntgebonden risicofactoren en (2) product-, dienst-, transactie- of leveringskanaalgebonden risicofactoren.

In de ESA-richtsnoeren met betrekking tot vereenvoudigd en verscherpt cliëntenonderzoek zijn aanknopingspunten te vinden voor de invulling van het vereenvoudigd cliëntenonderzoek.³⁵ Als is vastgesteld dat er een lager risico is, kan bijvoorbeeld de *timing* van het cliëntenonderzoek worden aangepast, bijvoorbeeld in het geval er sprake is van een product of transactie waarbij de mogelijkheden voor witwassen en financieren van terrorisme beperkt zijn. Bij vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan ook de *hoeveelheid van de informatie* worden aangepast, bijvoorbeeld door de identiteit slechts te verifiëren aan de hand van één betrouwbaar, geloofwaardig en onafhankelijk document of bron. In geval van vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan de *kwaliteit of de bron van de informatie* worden aangepast, bijvoorbeeld doordat informatie wordt geaccepteerd die alleen door de (potentiële) cliënt is verstrekt, in plaats van informatie uit een onafhankelijke bron.

Ook in het doorlopend cliëntenonderzoek kunnen aanpassingen worden gedaan als het een cliënt betreft met een laag risico. De frequentie van updates van het cliëntenonderzoek kan worden afgestemd op het lage risico. Ook de frequentie en intensiteit van transactiemonitoring kunnen op het lage risico worden afgestemd, bijvoorbeeld door slechts transacties te monitoren die boven een bepaalde grens komen.

- *Verscherpt cliëntenonderzoek*

Uit art. 8 Wwft volgt dat een instelling ten minste verscherpt cliëntenonderzoek verricht als de zakelijke relatie of transactie naar haar aard een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengt, of als de staat waar de cliënt woonachtig of gevestigd is/zetel heeft, is aangewezen als staat met een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme.³⁶ De Europese Commissie heeft staten aangewezen met een hoger risico, welke staten zijn opgenomen in

33 ESA-richtsnoeren Joint Guidelines under Articles 17 and 18(4) of Directive (EU)2015/849 on simplified and enhanced customer due diligence and the factors credit and financial institutions should consider when assessing the money laundering and terrorist financing risk associated with individual business relationships and occasional transactions, p. 25.

34 Art. 16 en bijlage II Richtlijn 2015/849.

35 Final guidelines: Joint guidelines under Articles 17 and 18(4) of Directive (EU) 2015/849 on simplified and enhanced customer due diligence and the factors credit and financial institutions should consider when assessing the money laundering and terrorist financing risk associated with individual business relationships and occasional transactions.

36 Wetsvoorstel: art. 8 Wwft. In een AMvB worden factoren opgenomen waar de instelling in ieder geval rekening mee moet houden om vast te stellen of verscherpt cliëntenonderzoek is vereist. De criteria voor verscherpt cliëntenonderzoek implementeren art. 18 t/m 24 Richtlijn 2015/849.

de bijlage bij Verordening 2016/1675.³⁷ In het voorstel voor de vijfde anti-witwasrichtlijn is in dit verband opgenomen dat – met betrekking tot transacties waarbij derde landen met een hoog risico zijn betrokken – de lidstaten vereisen dat ten aanzien van natuurlijke personen of juridische entiteiten in de derde landen die door de Commissie als derde landen met een hoog risico zijn aangemerkt, meldingsplichtige entiteiten ten minste de volgende verscherpte cliëntenonderzoeksmaatregelen toepassen:

- a aanvullende informatie over de cliënt inwinnen;
- b aanvullende informatie over de beoogde aard van de zakelijke relatie inwinnen;
- c informatie over de bron van de geldmiddelen of de bron van het vermogen van de cliënt inwinnen;
- d informatie over de redenen voor de beoogde of verrichte transacties inwinnen;
- e goedkeuring van het hoger leidinggevend personeel verkrijgen voor het aangaan of voortzetten van de zakelijke relatie;
- f verscherpte monitoring verrichten van de zakelijke relatie door het aantal en de frequentie van de controles te verhogen en door transactiepatronen te selecteren die nader onderzocht moeten worden;
- g vereisen dat de eerste betaling wordt verricht via een rekening die is geopend op naam van de cliënt bij een bank die onderworpen is aan gelijkwaardige standaarden inzake cliëntenonderzoek.³⁸

De verscherpte cliëntenonderzoeksmaatregelen die worden toegepast door de instelling dienen de geïdentificeerde hogere risico's op passende wijze te beheersen en te beperken.³⁹

Daarnaast heeft de wetgever voor bepaalde hoogrisicosituaties specifiek aangegeven welke maatregelen moeten worden genomen. Dit is bepaald voor het geval (1) de cliënt niet fysiek aanwezig is, (2) een correspondentrelatie wordt aangegaan met een instelling in een staat die geen lidstaat is, (3) een relatie wordt aangegaan of een transactie wordt uitgevoerd waarbij de cliënt of de UBO een politiek prominente persoon is, en (4) indien de begunstigde dan wel de UBO van de begunstigde een politiek prominente persoon is. In de ESA-richtsnoeren met

37 Gedelegeerde Verordening 2016/1675 van 14 juli 2016 tot aanvulling van Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad door de identificatie van derde landen met een hoog risico die strategische tekortkomingen vertonen.

38 Art. 18bis voorstel vijfde anti-witwasrichtlijn (Richtlijn 2016/450). Als de personen/entiteiten zich bevinden in een van de hoogrisicolanden, kunnen de lidstaten nog aanvullende vereisten stellen. Tevens kunnen lidstaten maatregelen nemen ten opzichte van de hoogrisicolanden. Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft voorgesteld om hetzij een nieuwe lijst van derde landen met een hoog risico op te stellen, hetzij het toepassingsgebied van de maatregelen voorzien in art. 18bis vijfde anti-witwasrichtlijn uit te breiden (PbEU 2017, C 034/19).

39 Final guidelines: Joint guidelines under Articles 17 and 18(4) of Directive (EU) 2015/849 on simplified and enhanced customer due diligence and the factors credit and financial institutions should consider when assessing the money laundering and terrorist financing risk associated with individual business relationships and occasional transactions, p. 25.

J.M. van Poelgeest

betrekking tot vereenvoudigd en verscherpt cliëntenonderzoek is ook de nadere uitwerking te vinden van de maatregelen die moeten worden genomen.⁴⁰

In dit verband moet de instelling passende risicobeheerssystemen hebben. Een instelling dient te beschikken over een risicogebaseerde procedure om te bepalen of de cliënt of de UBO een politiek prominente persoon is. Ook neemt een instelling, indien van toepassing, redelijke maatregelen om te bepalen of de begunstigde of de UBO van de begunstigde van een levensverzekering een politiek prominente persoon is.

Tevens geldt dat onderzoek moet worden verricht naar alle complexe en uitzonderlijk grote transacties en uitzonderlijke transactiepatronen die geen duidelijk economisch of rechtmatig doel hebben. De hele relatie moet in dat geval aan een verscherpte controle worden onderworpen.⁴¹

Een onderdeel van het cliëntenonderzoek is het onderzoek naar de UBO en het onderzoek naar de vraag of er sprake is van een politiek prominente persoon. In verband met het onderzoek naar de UBO en politiek prominente personen dient het cliëntenonderzoek te worden aangepast. Voor wat betreft de UBO heeft deze wijziging van het cliëntenonderzoek ook te maken met de introductie van het 'UBO-register'. Deze wijzigingen zullen in het hiernavolgende worden besproken.

4.2 UBO-register en UBO

Een van de wijzigingen voor instellingen hangt samen met de invoering van het UBO-register en de verandering in verband met het begrip UBO.

• UBO-register

Een belangrijke verandering is dat de Anti-witwasrichtlijn verplicht tot het houden van een register waarin informatie is opgenomen over uiteindelijk belanghebbenden.⁴² Met de implementatie van de Anti-witwasrichtlijn wordt in Nederland en de andere lidstaten daarom het 'UBO-register' geïntroduceerd. In dit register wordt opgenomen wie de uiteindelijk belanghebbende is of wie de uiteindelijk belanghebbenden zijn van een onderneming of rechtspersoon.⁴³ Er is veel discussie over dit onderwerp, omdat dit register inbreuk maakt op de privacy van de UBO, aangezien het register (deels) openbaar is.⁴⁴

Samengevat worden in het register de volgende gegevens opgenomen:

- het burgerservicenummer of een fiscaal identificatienummer;
- de naam, de geboortemaand en het geboortjaar, de nationaliteit en de woonstaat;

40 Final guidelines: Joint guidelines under Articles 17 and 18(4) of Directive (EU) 2015/849 on simplified and enhanced customer due diligence and the factors credit and financial institutions should consider when assessing the money laundering and terrorist financing risk associated with individual business relationships and occasional transactions, p. 26-30.

41 Wetsvoorstel: art. 8 lid 3 Wwft en art. 18 Richtlijn 2015/849.

42 Art. 30 Richtlijn 2015/849.

43 Concept-wetsvoorstel: art. 15a Handelsregisterwet 2007.

44 Ik verwijs in dit verband ook naar de vele consultatiereacties: [www.internetconsultatie.nl/ implementatiewetregistratieuiteindelijkbelanghebbenden](http://www.internetconsultatie.nl/implementatiewetregistratieuiteindelijkbelanghebbenden). Deze discussie zal ik in dit artikel verder buiten beschouwing laten.

- de geboortedag, de geboorteplaats, het geboorteland en het woonadres;
- de aard van het door de uiteindelijk belanghebbende gehouden economische belang en de omvang van dit belang.

Voor ondernemingen/rechtspersonen geldt de verplichting om informatie in te winnen en bij te houden over wie de uiteindelijk belanghebbenden zijn en wat de gegevens zijn over de door de uiteindelijk belanghebbenden gehouden economische belangen. De UBO is verplicht om de onderneming/rechtspersoon te voorzien van de betreffende informatie.⁴⁵

Zoals ook naar voren komt in de Anti-witwasrichtlijn en het voorstel voor de vijfde anti-witwasrichtlijn is het de bedoeling om te zorgen voor interconnectie van de nationale UBO-registers. De Commissie heeft de opdracht gekregen om uiterlijk in juni 2019 een verslag op te stellen over de voorwaarden, de technische specificaties en de procedure om voor interconnectie te zorgen. Uit het voorstel voor de vijfde anti-witwasrichtlijn volgt dat het de bedoeling is om de interconnectie van de nationale UBO-registers te bespoedigen. De Commissie stelt een directe interconnectie van de registers voor.⁴⁶

Voor instellingen die onder de Wwft vallen, betekent de introductie van dit register dat, in verband met het cliëntenonderzoek van niet-natuurlijke personen, het UBO-register moet worden geraadpleegd.

• *Wat is een uiteindelijk belanghebbende?*

De uiteindelijk belanghebbende (UBO) is gedefinieerd in art. 3 Anti-witwasrichtlijn: ‘een UBO is elke natuurlijke perso(o)n(en) die de uiteindelijke eigenaar is (zijn) van of zeggenschap heeft (hebben) over de cliënt en/of de natuurlijke perso(o)n(en) voor wiens/wier rekening een transactie of activiteit wordt verricht (...)’. Vervolgens wordt in de richtlijn uitgewerkt welke personen in ieder geval onder de definitie van UBO vallen.

De definitie van de UBO volgt in Nederland uit de Wwft. Een UBO is iedere natuurlijke persoon die de uiteindelijke eigenaar is van of zeggenschap heeft over een cliënt, dan wel de natuurlijke persoon voor wiens rekening een transactie of activiteit wordt verricht.⁴⁷

Terwijl het bij vennootschappen doorslaggevend was om te kwalificeren als UBO als een percentage aandelen of stemrechten van 25% + 1 werd gehouden, is dit met de implementatie van de Anti-witwasrichtlijn alleen een indicatie dat er sprake is van een UBO. In het voorstel voor de vijfde anti-witwasrichtlijn is dit

45 Concept-wetsvoorstel: art. 10a Handelsregisterwet 2007.

46 COM/2016/450), p. 3 en 21. Het is de bedoeling dat de interconnectie de bevoegde autoriteiten, nationale financiële-inlichtingeneenheden en meldingsplichtige entiteiten in staat zal stellen de uiteindelijk begunstigen gemakkelijk en doeltreffend te identificeren en de transparantievereisten ten aanzien van vennootschappen en trusts zal verscherpen. Tevens is het de bedoeling dat deze interconnectie ervoor zal zorgen dat het publiek in de gehele EU toegang heeft tot informatie over uiteindelijk begunstigen.

47 Zie noot 29.

J.M. van Poelgeest

percentage teruggebracht tot 10%, als er sprake is van een passieve, niet-financiële entiteit.⁴⁸

Voor het vaststellen van de UBO gaat het om een direct of indirect belang. Het belang kan op verschillende manieren worden gehouden, door aandelen, stemrechten of eigendom.

Een belangrijk nieuw element is dat als er geen persoon is gevonden die als UBO moet worden aangemerkt en er ook geen persoon is gevonden die zeggenschap heeft met andere middelen, dan wel betwijfeld wordt of de achterhaalde personen wel UBO zijn, en er geen gronden voor verdenking bestaan, er moet worden gekeken naar het hoger leidinggevend personeel, waarbij dat personeel vervolgens als UBO wordt aangemerkt. Dit geldt dus slechts als – na uitputting van alle mogelijke middelen – er geen UBO is gevonden.⁴⁹

Hoger leidinggevend personeel bestaat uit functionarissen of werknemers met voldoende kennis van de blootstelling van een instelling aan het witwasrisico en het risico van terrorismefinanciering en met voldoende anciënniteit om beslissingen te nemen die van invloed zijn op die blootstelling.⁵⁰ In de Wwft zijn dit de personen die het dagelijks beleid van de instelling bepalen of personen werkzaam onder verantwoordelijkheid van een instelling, die een leidinggevende functie vervullen direct onder het echelon van de beleidsbepalers en verantwoordelijk zijn voor natuurlijke personen wier werkzaamheden van invloed zijn op de blootstelling van een instelling aan de risico's op witwassen en het financieren van terrorisme.⁵¹

In verschillende reacties op de consultatie van het wetsvoorstel ter implementatie van de Anti-witwasrichtlijn is aangegeven dat de verplichting om hoger leidinggevend personeel aan te merken als UBO niet zou gelden als het gaat om bijvoorbeeld beursgenoteerde ondernemingen die onderworpen zijn aan openbaarmakingsverplichtingen of in het geval van algemeen nut beogende instellingen. Uit het verslag in reactie op de consultatiereacties en de memorie van toelichting volgt dat het vereiste om het hoger leidinggevend personeel aan te wijzen als UBO, indien na het uitputten van alle mogelijkheden geen UBO is gevonden op basis van de overige criteria en indicaties, in lijn is met de Financial Action Task Force (FATF)-aanbevelingen en dat de wetgever ervan uit is gegaan dat er geen ruimte is voor dergelijke uitzonderingen en Nederland verplicht is om de Anti-witwasrichtlijn op dit punt te volgen.⁵² Ook is er specifiek voor een trust een definitie opgenomen van de UBO. Voor stichtingen en juridische constructies die vergelijkbaar zijn met een trust schrijft de richtlijn voor dat een definitie van UBO wordt gehanteerd die aansluit bij de UBO-definitie van een trust.

De UBO moet worden vastgesteld en met inachtneming van de risico's van het specifieke geval dienen redelijke maatregelen te worden genomen om de identi-

48 Zoals bedoeld in Richtlijn 2011/61 (zoals gewijzigd): onder 'NFE' wordt verstaan een entiteit die geen financiële instelling is.

49 Wetsvoorstel: art. 1 Wwft.

50 Art. 3 Richtlijn 2015/849.

51 Wetsvoorstel: art. 1 Wwft.

52 Consultatieverslag Implementatiewet Anti-witwasrichtlijn, p. 3 en MvT, p. 23.

teit van de UBO te verifiëren. Er zijn geen mogelijkheden om de verificatie van de identiteit van de UBO onder omstandigheden achterwege te laten.

Meldingsplichtige entiteiten moeten in verband met cliëntenonderzoeksmaatregelen toegang hebben tot het UBO-register. Daarnaast moeten de bevoegde autoriteiten en de financiële-inlichtingeneenheden tijdig en onbeperkt toegang hebben tot alle in het centraal register bijgehouden informatie zonder dat de betrokken entiteit daarvan weet heeft. Het gaat hier om publieke autoriteiten waaraan taken zijn toegewezen op het gebied van de bestrijding van het witwassen van geld en terrorismefinanciering, met inbegrip van belastingautoriteiten en autoriteiten die de opdracht hebben het witwassen van geld, daarmee verband houdende basisdelicten en terrorismefinanciering te onderzoeken of te vervolgen en criminele activa op te sporen, in beslag te nemen, te bevriezen en te confisqueren.⁵³

De identiteit van de UBO moet worden vastgelegd. Ook moet worden vastgelegd wat de redelijke maatregelen zijn die zijn genomen om de identiteit van de UBO te verifiëren, en wat het op basis daarvan behaalde resultaat is.

Instellingen zullen het beleid en het (praktische) cliëntenonderzoek moeten aanpassen aan het nieuwe begrip UBO en aan de wijze van verificatie van de identiteit van de UBO.

4.3 *Politiek prominente personen*

Een instelling dient maatregelen te nemen bij politiek prominente personen. Instellingen moeten er onder meer voor zorgen dat de instelling over risicogebaseerde procedures beschikt om te bepalen of de cliënt of de UBO een politiek prominente persoon is, en indien er sprake is van een politiek prominente persoon, moeten verscherpte maatregelen worden genomen.⁵⁴

De maatregelen met betrekking tot politiek prominente personen waren slechts vereist bij personen die niet in Nederland wonen of niet de Nederlandse nationaliteit hebben. Met de implementatie van de Anti-witwasrichtlijn wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen binnenlandse en buitenlandse politiek prominente personen.

Een politiek prominent persoon is een persoon die een prominente publieke functie bekleedt of bekleed heeft, zoals:

- staatshoofden, regeringsleiders, ministers, onderministers en staatssecretarissen;
- parlementsleden en leden van soortgelijke wetgevende organen;
- leden van bestuurslichamen van politieke partijen;
- leden van gerechtshoven, constitutionele hoven of van andere hoge rechterlijke instanties die arresten wijzen waartegen geen beroep openstaat, behalve in uitzonderlijke omstandigheden;
- leden van rekenkamers of van raden van bestuur van centrale banken;

53 In dit verband is een verduidelijking voorgesteld in het voorstel voor de vijfde anti-witwasrichtlijn, p. 36 (COM/2016/450). In dit verband verwijs ik ook naar Richtlijn 2016/2258 en Kamerstukken II 2016/17, 34771, 2.

54 Wetsvoorstel: art. 8 Wwft.

J.M. van Poelgeest

- ambassadeurs, zaakgelastigden en hoge officieren van de strijdkrachten;
- leden van het leidinggevend, toezichthoudend of bestuurslichaam van staatsbedrijven;
- bestuurders, plaatsvervangend bestuurders en leden van de raad van bestuur of bekleeders van een gelijkwaardige functie bij een internationale organisatie.⁵⁵

De nieuwe definitie onder de Anti-witwasregelgeving zorgt voor een uitbreiding van de groep personen die aangemerkt wordt als politiek prominente persoon.

Bovenstaande betekent dat de procedures en maatregelen van instellingen met betrekking tot politiek prominente personen in verband met de implementatie moeten zijn/worden aangepast. Als de cliënt of de UBO een (binnenlands of buitenlands) politiek prominente persoon is, moeten verscherpte cliëntenonderzoeksmaatregelen worden genomen bij het aangaan van de relatie, maar ook zal een zakelijke relatie doorlopend aan verscherpte monitoring worden onderworpen.⁵⁶

4.4 *Wijzigingen beleid en cliëntenonderzoek*

De implementatie van de Anti-witwasrichtlijn resulteert erin dat het beleid in brede zin en het cliëntenonderzoek van instellingen moeten worden aangepast. Belangrijke wijzigingen zullen plaatsvinden in het vereenvoudigd en het verscherpt cliëntenonderzoek. De wijzigingen in verband met de UBO en de politiek prominente personen kunnen ook impactvol zijn voor instellingen. In ieder geval zal elke instelling de procedures en de praktische implementatie van die procedures moeten aanpassen om aan te sluiten bij de gewijzigde regelgeving, en de personen die werkzaam zijn met de procedures zullen hiertoe moeten worden opgeleid en geïnstrueerd.

Belangrijk is dat de in verband met de implementatie van de Anti-witwasrichtlijn beschreven wijzigingen die van belang zijn voor het cliëntenonderzoek, ook van belang zijn voor al bestaande cliënten. Het met de implementatie van de Anti-witwasrichtlijn geldende cliëntenonderzoek dient ten aanzien van cliënten waarnaar al cliëntenonderzoek is verricht bij de eerste gelegenheid opnieuw te worden verricht.⁵⁷ Dit is het eerste moment dat door de cliënt contact wordt opgenomen met de instelling of het eerste moment dat de instelling, met inachtneming van de risicogevoeligheid voor witwassen of financieren van terrorisme van het type cliënt, zakelijke relatie, product of transactie, een aanleiding vindt om het cliëntenonderzoek te doen plaatsvinden.

55 Art. 3 Richtlijn 2015/849.

56 Wetsvoorstel: art. 8 Wwft.

57 Wetsvoorstel: art. 38 Wwft. Bij levensverzekeringen moet het onderzoek voor bestaande cliënten worden verricht bij het plaatsvinden van een geldelijke uitkering.

Categorie	Basisbedrag	Minimumbedrag	Maximumbedrag
1	€ 10.000	€ 0	€ 10.000
2	€ 500.000	€ 0	€ 1.000.000
3	€ 2.500.000	€ 0	€ 5.000.000

5 Wijzigingen boeteregeling

Naast de wijzigingen in het beleid en het cliëntenonderzoek, zijn er ook wijzigingen in de sanctioneringsmogelijkheden.

Belangrijk is dat in de Wwft een gewijzigde boeteregeling wordt opgenomen, die vergelijkbaar is met de regeling in de Wft, waarbij met de invoering van de nieuwe regeling de volgende categorie-indeling wordt gebruikt:⁵⁸

Dat betekent dat in de Wwft het maximumbedrag behorende bij categorie 3 wordt verhoogd van € 4 miljoen naar € 5 miljoen.⁵⁹

Daarnaast is de omzetgerelateerde boetemogelijkheid opgenomen. In afwijking van bovenstaande categorieën geldt dat de boete voor een afzonderlijke overtreding van een voorschrift in de derde categorie ten hoogste 10% van de netto-omzet van de overtreder is in het boekjaar voorafgaande aan de beschikking waarmee de bestuurlijke boete wordt opgelegd, als dit meer is dan tweemaal het toepasselijke maximumbedrag. Indien de bestuurlijke boete wordt opgelegd aan een onderneming die opgenomen is in een groep met een geconsolideerde jaarrekening, worden bij de berekening van de netto-omzet de totaalbedragen gehanteerd uit de geconsolideerde jaarrekening van de uiteindelijke moederonderneming.⁶⁰

Ook de publicatiemogelijkheden van de toezichthouders worden uitgebreid en de toezichthouders worden verplicht om besluiten tot het opleggen van sancties en maatregelen te publiceren.⁶¹

In verband met overtredingen is ingevoerd dat instellingen – gelet op de aard en omvang van de instelling – moeten beschikken over adequate voorzieningen die het werknemers (of personen in een vergelijkbare positie) mogelijk maken om een overtreding van de Wwft intern en op anonieme wijze te kunnen melden via een specifiek, onafhankelijk kanaal.⁶²

58 Wetsvoorstel: art. 31 Wwft en art. 1:81 en 1:82 Wft.

59 Zie hierover ook MvT, p. 10 en 69. In verband met bevindingen uit het toezicht en om aan te sluiten bij het concept-wetsvoorstel voor de Wet toezicht trustkantoren 2018 is het maximumboetebedrag ook verhoogd voor trustkantoren.

60 Wetsvoorstel: art. 32 Wwft. Ter uitvoering van EU-rechtshandelingen kan bij AMvB het percentage worden verhoogd tot 15% of worden bepaald dat voor een overtreding gekoppeld aan de tweede categorie een boete kan worden opgelegd van ten hoogste 5% van de netto-omzet van de overtreder in het boekjaar voorafgaande aan de beschikking waarmee de bestuurlijke boete wordt opgelegd, indien dit meer is dan tweemaal het toepasselijke maximumbedrag.

61 Wetsvoorstel: art. 32g t/m 32j Wwft (art. 60 Richtlijn 2015/849).

62 Wetsvoorstel: art. 20a Wwft (art. 61 Richtlijn 2015/849).

J.M. van Poelgeest

De sanctiemogelijkheden benadrukken het belang van het op passende wijze doorvoeren van de wijzigingen in verband met de Anti-witwasrichtlijn.

6 Conclusie

De implementatie van de Anti-witwasrichtlijn heeft voor alle instellingen die onder de Wwft vallen belangrijke gevolgen en elke instelling zal dan ook wijzigingen dienen door te voeren. Er zullen meer instellingen onder de Wwft vallen als gevolg van de uitbreiding van de reikwijdte van de Wwft.

Het Wwft-beleid van de instellingen die onder de Wwft vallen, zal op diverse punten moeten zijn/worden aangepast. Afhankelijk van de aard en omvang van de organisatie zullen personen moeten worden aangewezen voor het vervullen van een bepaalde functie met betrekking tot de Wwft. Waar nodig zal de interne organisatiestructuur hierop moeten worden aangepast. Daarnaast zullen er aanvullende gedragslijnen, maatregelen en procedures moeten komen.

Ook het praktische cliëntenonderzoek dat op basis van het (aangepaste) Wwft-beleid zal worden uitgevoerd, moet – voor nieuwe cliënten en voor bestaande cliënten – worden aangepast.

Medewerkers die met de Wwft werken, zullen moeten worden opgeleid en geïnformeerd over de wijzigingen, zodat het aangepaste beleid en het gewijzigde (praktische) cliëntenonderzoek op de juiste manier kunnen worden uitgevoerd.